Пралетарыі ўсіх краёў, злучайцеся.

САВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ

Штодзённая газэта.

Адрас рэдакцыі й адміністрацыі:
Менск, Петрапаўлаўская № 8
пры Госіздаце.

Рукапісы мусяць быць напісаны выразна й толькі на адным баку паперы. Ня прынятыя рукапісы аўтарам не зьвяртаюцца.

ДРУГІ ГОД ВЫДАНЬНЯ.

ВЫДАНЬНЕ ЎСЕБЕЛАРУСКАГА ВЫКАНАЎЧАГА КАМІТЭТУ САВЕТАЎ.

№ 185 (295 Аўторак, 23-га жніўня 1921 г.

Трэба хутчэй вязьці насеньне сялянам Паволжа! Трэба, каб яны засеялі свае палі! Час не чакае! Хутчэй здавайце харчовы падатак!

Да працы ці да спрэчак.

Выбары ў Менскі Гарадзкі Савет, якія пачынаюцца 25-га жніўня, маюць у цяперашні час асабліва вялікую каштоўнасьць. Сучасны палітычны момант можна абмаляваць, як пачатак эпохі шырокага практычнага будаўніцтва, як у агульна-дзяржаўным абхваце, гэтак і ў адзельных частках дзяржавы. Падрыхтоўчы перыяд скончыўся. План апрацован і цяпер прыняты крокі ў кірунку яго ажыцьцяўленьня. Гэта будаўніцтва ўжо пачалося. Яно адчуваецца ва ўсіх галінах нашага жыцьця. У прамысловасьці дзяржава вызваліла[illegible] ад ланцугоў дробных прадпрыёмстваў і зьвярнула галоўную сваю ўвагу на адраджэньне буйнай прамысловасьці. Адна фабрыка за другой адраджаецца к лепшаму жыцьцю. Вырабнасьць працы рабочага так сама паднялася. Гэта тлумачыцца тым, што з аднаго боку, улада прыняла ўсе мажлівыя крокі дзеля палепшаньня яго становішча, а з другога боку тым, што рабочы зразумеў залежнасьць варункаў яго жыцьця ад адраджэньня гаспадаркі. Але ня толькі ў прамысловасьці і ў земляробстве адчуваецца гэты настрой. Сялянства ўсюды павялічвае абшары засеву зямлі, паляпшае яе абробку і нават у некаторых мясцох пераходзе к больш лепшаму спосабу палядзтву. Наладжваецца ўсё больш і больш наш тавараабмен. Гэтага роста й палепшаньня нашай гаспадаркі ня можа спыніць нават голад, які абхваціў сабой Паволжа, хаця барацьба з ім адымае ня мала сілы і коштаў. Будаўнічы настрой адчуваецца і ў нас, на Беларусі. Вось к гэтаму моманту настроя і падасьпелі выбары ў Менскі Савет. Ад гэтых выбараў залежыць пытаньне ці будзе Менскі Савет, раўняючыся з ім і саветы паветаў, памоцнікам у будаўніцтве ці перашкодай яго. Якія ж варункі патрэбны, каб новы савет быў працаздольным? Кожнаму ясна, што перш за ўсё патрэбна, каб у яго увайшлі людзі, якія запраўды зацікаўлены ў будаўніцтве і пры гэтым не ў будаўніцтве толькі свайго асабовага шчасьця, а агульна дзяржаўнага, як лепшага шляху к асабоваму шчасьцю. У выбарах, напэўне, прымуць удзел і меншавікі. Яны будуць так сама клапаціцца прайсьці ў Савет. Але дзеля якой мэты? Што яны зьбіраюцца там рабіць? Факты ранейшых часоў паказалі, што меншавікі і эс-эры, якія хаваюцца пад маскай беспартыйных, стараюцца выкарыстаць грамадзянскія ўстановы для сваіх карысных мэтаў. Пападаючы туды, яны пачынаюць доўгія спрэчкі аб „дэмакратызьме“ і аб іншых буржуйных прыгожасьцях, гэтым самым мяшаючы карыснай працы. Але раней у іх магла быць яшчэ надзея на аслабленьне й зьнішчэньне савецкай улады, дык цяпер, калі апошняя канчаткова замацавалася, іх чыннасьць губляе ўсялякі грунт. Ня гледзячы на гэта, яны не перасьціхаюць весьці свой бескарысны гоман, бо яны не зацікаўлены ў посьпеху самой працы. Большая ж частка з іх проста зацікаўлена ў падрыве гэтай працы, бо ўсё яшчэ маюць і мануюць надзеі на лепшыя дні. Хто ж зацікаўлен у тым, каб праца йшла хуткімі крокамі наперад, каб жыцьцё наладжвалася, каб варункі яе паляпшаліся? Зразумела, што тыя, якія стварылі Савецкую ўладу, зацікаўлены перш за ўсё у яе замацаваньні. А замацаваньне яе цесна зьвязана з паляпшэньнем варункаў жыцьця, з ростам вырабнасьці ўсяго гаспадарства. З гэтае прычыны рабочыя, якія жадаюць палепшаньня жыцьця павінны выбіраць тых з сваіх грамад, якія больш ўсяго зацікаўлены ў гэтым рабочых-камуністаў.

Тыя, якія будавалі да сучаснага часу, будуць будаваць і далей, а тыя, якія перашкаджалі гэтай працы, будуць перашкаджаць і пасьля.

Выбары ў савет павінны вырашыць пытаньне, ці будзе савет здольны да працы ці будзе займацца і траціць свой час для спрэчак з меншавікамі. Гэта павінен зразумець кожны рабочы. Тыя, якія жадаюць працы, павінны галасаваць за камуністаў і сумленных беспартыйных, працаздольных рабочых. Ніводнага голасу баўтунам-меншавікам.

Польшча і Беларусь.

13 га жніўня г. г. у паўнамоцнага прадстаўніка Беларусі ў Маскве т. Мароса быў паўнамоцны польскі міністр у Маскве пан Філіповіч. Ён падкрэсьліў, што Польшча жадае жыць з Савецкай Беларусьсю па суседзку, мірна згодна дагавору ў Рызе. Пан Філіповіч перадаў жаданьне польскага правіцельства як найхутчэй мець прадстаўніка Беларусі ў Варшаве, прадстаўніка Польшчы ў Менску.

Заграніцай.

Бойка.

Бухарэст. 20. 8. У румынскім парляманце разглядалася пытаньне аб нацыяналізацыі прамысловых прадпрыёмстваў, у часе чаго падняліся гарачыя спрэчкі. Апазіцыя абвясьціла міністра гандлю ўзятачнікам. Пачалася бойка. Пасяджэньне было зараз жа зачынена.

Забіт міністра.

Ліён. 20. 8. У Дзельніцах забіт сэрбскі міністар унутраных спраў Тракыновіч. Забойцаў арыштавалі.

600 арыштаваных за аднаго.

Науэн. 19. 8. Нямецкія газэты паведамляюць, што ва ўдзельне замеру на сэрбскага прынца Аляксандра [illegible] ваная [illegible] тэмнай арганізацыі, якая рыт[illegible] ва [illegible] устанаўленьне ў шырокім абхвапе. Лік арыштаваных па гэтай справе даходзе да 600 чалавек.

Новы кароль.

Науэн. 20. 8. У Багдадзе савет міністраў ухваліў абвясьціць Фейсала каралём Месапатаміі пад умовай захаваньня дэмакратычна-канстытуцыйнага праўленьня.

Даўгі Амэрыкі.

Ліён. 19. 8. Саюзныя дзяржавы вінны Амэрыцы 943 міліёны доляраў, з якіх Англія вінна 284 міліёны, а Італія 187.

Зноў шлюць войска.

Францускае правіцельства мае на ўвазе перакінуць у Верхнюю Сілезію новыя палявыя часьці. Адпраўка іх, напэўне, адбудзецца праз Антвэрпен і Данцыг у Польшчу.

Зноў ірляндзкае пытаньне.

ПАРЫЖ, 18—8 На першым пасяджэньні ірляндзкага парляманту ў Дубліне кіраўнік ірляндцаў [illegible] вымаганьне аб поўнай незалежнасьці Ірландыі, чым разьбіваюцца ўсе рахункі Лёйд-Джорджа на замірэньне і згоду. Ангельскі друк мысьліць, што ніякага вырашэньня ірляндзкага пытаньня не адбудзецца.

Не пажадалі буржуйных пірагоў.

У Латвійскія ўрадовыя ўстановы пасылаецца шмат просьбаў і заяваў ад уцекачоў, якія прыехалі з Расеі, дазволіць зноў вярнуцца ў Расею.

Белыя гвалты ў паўдзённай Славіі.

У Белградзе лік арыштаваных у зьвязку з замерамі на правіцеля, дасягае некалькіх тысяч чалавек. У турмах не хапае месц.

Што робіцца на Беларусі.

Напярэдадні збору харчовага падатку.

Праца па збору харчовага падатку пастаўлена на галоўнае месца. Раённы харчовы камітэт падтрымлівае самую цесную сувязь з працоўнікамі па харчоваму пытаньню на мясцох.

Усе загады, якія тычацца збору харчовага падатку, выконваюцца ў баявым парадку. Праца ў харчовых установах вядзецца з самай раніцы да вечару.

Састаўленьне сьпіскаў.

Запаўненьне сьпіскаў плацельшчыкаў праходзе дужа добра. Апрача настаўнікаў і мабілізаваных павятовымі камітэтамі партыі, палітычнымі аддзеламі дывізіі, выканаўчымі камітэтамі працоўнікаў у многіх мясцовасьцях гарачы ўдзел у гэтай справе прымаюць чырвонармейцы.

Раённыя камісары па харчовай справе выяжджаюць на месцы. Пасьля прыезду на месцы скліканюцца нарады валасных выканаўчых камітэтаў разам з працоўнікамі па харчовай справе, на якіх выслухваюцца даклады аб ходзе працы. Раённыя Камісары робяць тлумачэньні аб мэтадах выкананьня падатку, аб правядзеньні падліку насялённых сьпіскаў і г. далей. Прымаюцца крокі к таму, каб веды аб абхваце засеянай зямлі былі атрыманы ў першую чаргу.

Бабруйскі павет.

Падрыхтоўка складаў.

Дзякуючы прынятым тэрміновым крокам, папраўлены і падрыхтованы к прыёмцы ўсе сьвірны і склады. Абсталёваны на павеце 4 ссыпныя пункты, якія могуць зьмяшчаць 75 тысяч пудоў збожжа а бульбяныя сьвірны могуць зьмясьціць 100 тысяч пудоў.

Зварот пазыкі.

Да 20 га жніўня павінна быць зьвернута раённаму харчоваму камітэту трэцяя частка ўзятай сялянамі вясной пазыкі, што складае 11.699 пудоў аўса. Дазваляецца жыта замяніць аўсом па рахунку 50 фунтаў аўса за 1 пуд жыта.

Першы збор.

Зборураджаю ў народных маёнтках у поўным разгары. Збору дапамагаюць так сама вайсковыя часьці. Адбываецца абмалот. 15 жніўня кіраўніцтва народных маёнткаў адправіла ў Паволжа 7500 пудоў жыта. Маецца на ўвазе адправіць у галодныя губэрніі так сама 15% жыта па харчовому падатку.

Ведаюць свае абавязкі.

Зьезды сельскіх саветаў паказалі, што сялянства Бабруйскага павету сьцяміла абавязкі, якія стаяць цяпер перадім. Ухвалены пастановы аб акуратным і своечасовым выкананьні харчовага падатку, што зьяўляецца аднагалосным жаданьнем усіх зьездаў.

На першым месяцы.

На першым месяцы пасьля здачы яец, масла і шарсьціньня ў рахунак падатку Качэрыцкая воласьць здала 10 пудоў $5\frac{3}{4}$ ф. масла (16%) і 5.905 шт. яец (15%).

Аб эканамічнай нарадзе.

Урэгуляваньне вольнага гандлю.

Па пастанове эканамічнай нарады Беларусі, надаўна была зложана камісія, дзеле апрацаваньня грунтоўных палажэньняў па ўрэгуляваньню вызваленьня вольнага гандлю. Гэта камісія ўжо закончыла сваю працу.

Камітэт цэн.

Згодна пастановы Эканамічнай Нарады, зложана камісія, дзеле устанаўленьня цэн на прадукты, якія адпускаюцца дзяржаўнымі органамі.

Дзейнасьць Цэнтрабелсаюзу.

Зложана камісія ў складзе 4-х асоб дзеле азнаямленьня з дзейнасьцю Цэнтрабелсаюзу і дзеле выясьненьня плану працы ў будучыне.

Транспартная статыстыка.

Эканамічная нарада пастанавіла даручыць статыстычнаму бюро арганізаваць транспартную статыстыку і прасіць Нар. Кам. Шляхоў зрабіць адпаведны загад аб тым, каб адпаведныя чыгуначнікі і водныя ўпраўленьні прысылалі статыстычнаму бюро Беларусі веды аб увозе на Беларусь і вывазе з яе ўсялякага збожжа, тавараў, матэрыялаў і г. д. як па чыгунках, гэтак і па водных шляхох.

Пытаньні вырабу.

Выслухаўшы даклад Савету Народнай Гаспадаркі Беларусі аб прыкерным кашторысе вырабу кажушнай прамысловасьці, Эканамічная нарада пастанавіла прасіць Савет праф. саюзаў зрабіць нарадзе даклад аб аплаце працы рабочых, як аб грунтоўнай ўмове павялічэньня вырабнасьці працы.

Дукора.

21 га жніўня ў мястэчка Дукору Ігуменскага павету прыяжджаў Старшыня Цэн. Вык. Кам. Сав. Нар. Камісараў Беларусі т. Чарвякоў. На плацу быў арганізаваны вялікі мітынг, на якім т. Чарвякоў выступіў з прамовай аб Савецкай уладзе, аб патрэбе дапамагчы галадуючым, Паволжа, аб зямельнай і эканамічнай палітыцы.

З прывітаньнем ад маскоўскіх рабочых і клічам на дапамогу галадуючым выступіў старшыня беларускай камісіі па ачыстцы партыі т. Кулікоў.

Гарачую прамову на беларускай мове сказаў Нар. Кам. Асьветы Беларусі т. Ігнатоўскі.

Апроч гэтага, выступалі: сакратар Цэнтр. Вык. Кам. т. Ашмарын, старшыня вол. вык. камітэту, старшыня бюро ячэек воласьці і прадстаўнік Кам. Саюзу Моладзі.

Мітынг закончыўся пяяньнем інтэрнацыяналу і беларускай марсельезы.

Менскія таварышы былі ў вол. вык. камітэце, дзе т. Чарвякоў прыняў заявы, просьбы і жалабы грамадзян, зьвязаныя з харчовай працай. Некаторыя справы былі на месцы вырашаны.

Вечарам менскія таварышы прысутнічалі на сходзе ячэек воласьці.

Была разгледжана жалаба групы рабочых на двух камуністаў. Пастаноўлена перадаць справу ў Кантрольную камісію.

Прыезд менскіх таварышоў у Дукору прынёс шмат карысьці як грамадзянству, гэтак і ўладзе. М.

Змаганьне з голадам.

Час не чакае.

Настае час засеву зімовага хлеба. Усюды патрэбна насеньне. Усюды яно ёсьць.

Няма яго толькі ў Паволжы. Насеньне абавязкова патрэбна туды паслаць. Няможна дарэмна траціць ні воднай хвіліны. Цягнуць са справай шкодна, грэшна і нават праступна.

Калі салдаты ў вядомую гадзіну не пасьпеюць у бой, калі не падыйдуць падмацаваньні— бой будзе прайграным.

Так і тут.

Не пасьпеем у час паслаць насеньне паволжацкім сялянам— значыцца прайграем барацьбу з голадам, значыцца голад задушыць нас.

Ужо вядома, што заграні́чнае насеньне ня ўсё будзе прывезена к тэрміну, к часу засеву. Прывязьці яго спозьняцца. З гэтае прычыны абавязкова патрэбна насеньне знайсьці дома. Неабходна яго сабраць і засеяць, час не чакае. Кожная хвіліна дужа дарагая.

Няхай савецкія гаспадаркі ведаюць, што хаваньне насеньня— злачынства супроць рэвалюцыі, здрадніцтва, за якое кожны будзе бязьлітасна карацца.

Няхай сяляне ведаюць, што 15% падатку да 1 га верасьня павінны быць здадзены абавязкова.

Няхай працоўнікі па харчоваму пытаньню не перашкаджаюць і ня спыняюць пагрузцы насеньня ў вагоны.

Няхай чыгуначнікі як мага хутчэй вязуць яго да месца, куды яно павінна быць завезена. Усе павінны ведаць адно: „Трэба як мага хутчэй вязьці насеньне ў Паволжа“. Падыходзяць рашучыя дні ў барацьбе з голадам. Калі Паволжа будзе засеяна— голад мы пераможам.

Дапамога.

На агульным сходзе камуністаў і кандыдатаў калектыву Н скага палка была ўхвалена гэткая пастанова аб дапамозе галадуючым Паволжа: адлічыць за жнівень месяц сямідзённы паёк і месячную пэнсію. У зьвязку з тым, што кампанія дапамогі будзе цягнуцца доўга, аж да новага ўроду ухвалена на працягу году адлічаць кожны месяц 2-х дзённы паёк і 25% пэнсіі.

Палітэхнікум на дапамогу галадуючым

Лектары супрацоўнікі і рабочыя Беларускага Дзяржаўнага Палітэхнікуму ў апошнім сваім агульным сходзе пастанавілі адлічыць 20% пэнсіі за жнівень месяц на карысьць галадуючых Паволжа.

Пагранічная камісія Паволжу.

Супрацоўнікі Расейска-Украінскай Дэлегацыі Менска—Нясьвіжацкай Зьмешанай і пагранічнай падкамісіі ў агульным складзе 18 чалавек ухвалілі кожны месяц адлічаць у фонд Усерасейскага камітэту дапамогі галадуючым Паволжа 50% сваёй пэнсіі, што складае усяго 50 000 рублёў кожны месяц, а на абшарах Польшчы 2% з пэнсіі і дзёных у раманаўскай валюце, што складае 600.000 савецкіх рублёў кожны месяц. З пайка адлічыць толькі мукой, паловы з дыплёматычнага і ¼ з чырвонаармейскага, усяго кожны месяц 6½ пудоў.

Сваё дапамогуць

РЫГА, 21—8. У нямецкім лягеры Вюньсдорф чырвонаармейцы арганізавалі чырвоны фонд дапамогі лякарствамі Савецкай Расеі.

Горкі да французскіх рабочых

ПЕЦЯРБУРГ, 21—8. У зьвароце т. Максіма Горкага да французскіх рабочых кажацца: прадстаўнікі нацыяў, якія раней за другіх спрабавалі зрабіць вялікую справу сацыяльнай рэвалюцыі, павінны зразумець неабходнасьць дапамагчы расейскаму народу ў цяжкія дні.

Уцекачы з Паволжа.

ПЕЦЯРБУРГ, 21—8 Прыехаўшыя з Паволжа 20 000 перасяленцаў будуць працаваць на фабрыках і заводах.

Гандлевыя справы.

Тавары з заграніцы.

ПЕЦЯРБУРГ, 21—8 Прыйшло шмат чужаземных параходаў з сельска гаспадарчымі прыладамі, рэйкамі і рознымі харчамі. На днёх прыходзе амерыканскі параход з вуглём. У Нямеччыну вывезены параход „Аргунь“ з рускім лесам і лёнам.

Пецярбург—Антверпен

ПЕЦЯРБУРГ, 21—8. З 24-га жніўня пачнецца пастаяннае плаваньне параходаў між Пецярбургам і Антверпенам.

Адраджэньне беларускае культуры.

Урачыстае зачыненьне I беларускіх настаўніцкіх курсаў менскага павету.

20 жніўня гэтага году ў Беларускім Рабочым клюбе пры вялікім сходзе настаўнікаў-курсантаў Менскага павету, адбылося ўрачыстае зачыненьне I беларускіх настаўніцкіх курсаў Менскага павету:

Першым вітае настаўнікаў сябар Бурвель загадчык менскага павятовага аддзелу народнае асьветы, які адзначае што хоць гэтыя курсы былі і кароткатэрміновыя і на іх ня дужа акуратна зьяўляліся слухачы, але ўсё-ж такі яны далі для слухачоў шмат чаго. Перш за ўсё курсы адзавілі ў памяці слухачоў ўсё тое, што яны ведалі раней, а апрача таго пазнаёмілі з беларускай мовай. Паехаўшы на вёскі яны пачнуць весьці вялікую, карысную справу выхаваньне і адукаваньне насьпек з дзетак, чым прынясуць вялікую карысьць для вашага беларускага народу, а разам з тым вялікую карысьць для рэспублікі і наогул для сусьветнага пралетарыяту. Далей таварыш Бурвель выказвае пажаданьне настаўнікам шчыра і горача ўзяцца за справу змаганьня з цемрай беларускага народу і вітае іх ад Менскага павятовага аддзелу Народнае Асьветы і ад Камуністычнай Партыі Беларусі.

Тав. Хома вітае настаўнікаў, як загадчык беларускага пад'аддзелу пры Менскім Аддзеле Народнае Асьветы, і заклікае іх шчыра й горача, не шкадуючы сілы і энэргіі змагацца з народнай цемрай, каб вывясьці змучаны беларускі народ на шлях лепшай будучыны. Дзякуючы савецкай уладзе, якая вызваліла працоўны беларускі народ з прыгону памешчыкаў і паноў, мы цяпер можам вольна і сьмела ўзяцца за пашырэньне і ўмацаваньне беларускай пралетарскай культуры. Напасьледак сябар Хома вітае яшчэ раз настаўнікаў, Камуністычную Партыю і Чырвоную Армію, як вызваліцельніцу беларускага народу з папярэдніх клясавых ланцугоў.

Далей вітае настаўнікаў прадстаўнік ад Камуністычнага саюзу моладзі, які заклікае настаўніцтва, раз'ехаўшыся па вёсках, прыняцца за выхаваньне беларускай моладзі ў камуністычным напрамку і запрашае дапамагаць вясковай моладзі арганізавацца ў камуністычныя ячэйкі, а так сама дапамагаць працаваць існуючым ячэйкам.

Сябар Валасковіч, які праслужыў у ранейшыя часы шмат гадоў настаўнікам у настаўніцкай сэмінарыі і на пасадзе інспэктара народных школ, а цяпер служыць інструктарам пры Менскім павятовым аддзеле народнае асьветы, прызнаецца, што ён так сама шчыры беларус і запрашае даравацць яму, як старому ўжо чалавеку, што ён мае прамову на расейскай мове. Ён успамінае словы беларускай марсэльезы, дзе кажацца: „Ад веку мы спалі і нас разбудзілі... мы знаем, што трэба злыдзяў пабіць“. Мы злыдзяў усіх перамаглі, усіх іх пабілі, але застаецца у нас яшчэ адзін зацяты дужы вораг, з якім мы павінны весьці самую адважную, сьмелую і рашучую барацьбу. Гэта вялікая цемната беларускага народу. Тав. Валасковіч заклікае настаўніцтва, якое хутка паедзе ў свае цёмныя куточкі беларускае вёскі, пачаць працу народнае асьветы новымі крокамі, новымі метадамі. Трэба назаўсёды адкінуць мёртвую школу і зубрыльшчыну, а трэба школу зрабіць жывой, вясёлай і прыемнай. Няхай будзе шмат памылак, але мы павінны падшукваць лепшыя і лягчэйшыя крокі дзеля абучэньня нашых дзетак, каб зажывіць школу, зрабіць яе не такой мёртвай, якой яна была, а якой яна ёсьць цяпер. Сябар Валасковіч падцьвярджае патрэбнасьць перабудаваньня школ зараз ва ўсёй шматгадовай практыцы. Прамова яго канчаецца заклінаньнем сеяць разумнае вечнае, за што народ наш скажа шчырае дзякуй.

Сябар Бакіноўскі вітае і заклікае настаўніцтва ўзяцца на вёсках за справу пашырэньня народнае асьветы і культуры беларускага народу на роднай, зразумелай для яго мове, бо ад гэтага справа асьветы можа пайсьці хуткімі крокамі.

Сябар Марозоўскі вітае настаўніцтва ад прафэсыянальнага саюзу працоўнікаў Асьветы Беларусі. Ён горача заклікае настаўніцтва ўзяцца за сваю працу, паехаўшы да дому, але запрашае і падкрэсьлівае не быць на вёсцы абмяжованым спэцыялістам у сьпевах школы, быць запраўдным настаўнікам не толькі для дзетак, але і наогул для народу. На вёсцы толькі адным сьветачам сярод народнае цемнаты будзе настаўнік. Да якога будзе звяртацца за ўсякімі тлумачэньнямі селянін—земляроб. Як дапамагчы галадуючым, як выканаць харчовы падатак; што рабіць з бандытызмам і г. д? Вось пытаньні, на якія настаўнік на вёсцы павінен будзе адказаць селяніну і растлумачыць іх.

Далей выступае сябар Шараў, які вітае настаўніцтва ад імя слухачоў гэтых курсаў і жадае шчыра працаваць для карысьці змучанага беларускага народу.

Пасьля прамоваў урачыстасьць вечару зачыняецца пад гукі інтэрнацыянала і сьпевам Беларускай марсэльезы усімі прысутнымі грамадзянамі. Пасьля ўрачыстага зачыненьня памятных курсаў, адбыўся спэктакль выступленьне беларускага хору Тэрэраўскага. Ставілі пьесу „Ня розумам сьцяміў, а сэрцам“. У пьесе прымала ўдзел і йграла большасьць настаўнікаў зачыненых курсаў, як Снядар, Няркевіч, Быковец, Зубкоўская, Мядзьвецкая, Даніч оўскі, Мазеп, Лукашэвіч і с. далей. Пьесу выканалі, як кажуць, добра, не гледзячы на тое, што шмат артыстаў выступалі на сцэне нават першы раз. Вечар прайшоў дужа добра і весела.

П. Зарэмба.

Лектарскія 9-ці мес. беларускія курсы.

11 ліпеня г. г., ў Менску адчынены лект. курсы па беларусазнаўству. З паветаў Б. С. С. Р, з Гомельшчыны і інш. зьехаліся шкрабы, маючы я вучыцельскі 2 г. д. стаж і сярэднюю ня ніжэй другой ступ. асьвету. Усе яны вышлі з сялянскіх хат працоўнага народу Беларусі. Справа толькі ў тым, каб гэтым першым правадыром беларускае культуры (іх 50 чалавек) змаглі даць як сьлед патрэбны сучасны напрамак.

Аб прыхільнасьці слухачоў да сучаснае працы сумлявацца ня прыходзіцца, а так сама можна спадзявацца, што яны аддадуць апошні сілы дзеле таго, каб ўзбудзіць сацыяльна—камуністычны рух хлебароба—шнурочніка з якога становішча шнурочніка селяніна так доўга ня злазіў. Над контролем выхаваньня дужа клапоціцца камісар народн. асьветы т. Ігнатоўскі і загадчык курсаў т. Дыла. Што датычыць да выхаваньня ў сучасным напрамку, то т. в. Ігнатоўскі прыкладае шмат прац. Ён выкладае лекцыі па гісторыі беларускага народу і аб савецкім кіраўніцтве—наогул.

Вельмі шкода, што прафэсары: Пічэта, Карскі Турук каторыя пачалі выкладаць лекцыі, выехалі па справах да Масквы ці да Петраграду на нявядомы час. Дзеле таго, іх лекцыі пярарваны. Перарыў жа гэты трэба запоўніць лекцыямі сучаснага зьместу, альбо пазнаёміць слухачоў з новымі творамі пісьменнікаў; наогул адміністрацыя не забясьпечана лектарамі, а так сама і матэр'яльным становішчам курсаў: няма поўнага агульнага памяшканьня, падручнікаў і інш., але гэта такія справы, якія можна будзе здоляць.

Трэба толькі пажадаць, каб першае гэтае насеньне, узрунеўшае ў СавецкайБеларусі запусціла глыбока ў зямлю свае карэньні, вырасла і дало працоўнаму сялянству Беларусі, а тым ўсясьветнаму пралетарыяту, добры ўраджай.

А. В. Скалка.

Канфэрэнцыя загадчыкаў павятовымі аддзеламі Нарасьветы Б. С. С. Р. у Менску.

(5—8 жніўня г. г.)

(Глядзі газэту № 184).

Майстэрскай асьветы не праводзілася за адсутнасьцю сродкаў; але пры некаторых школах выкладаецца майстэрства.

Палітасьветная праца выявілася у ўдачнай нядзелі асьветы. Працавала ў 144 школах граматы, у якіх абучалася 2200 чалавек з агульнай лічбы 22000 вяпісьменных.

Функцыянуе 18 бібліятэк. Пры павятовым адз. асьветы маецца цэнтральная бібліятэка.

Хат чытальняў лічыцца 300, з якіх функцыянуе палавіна.

На павеце іствуе 18 народных хат і 13 клюбаў для дарослых, 4 клюбы для падлёткаў пры школах II ст. і 2 тэатры.

Будуецца „Хата Земляроба“. Гэтым летам было праведзена 3 экскурсіі, у якіх прыняло ўдзел 310 вучняў. Маецца 13 палітасьветаў, лектарскае бюро і школа паліграматы.

Каштасьпіс на 21 год прадпаложаны ў 2,824.490 тысячы, патрачан 101 мільён рублёў, якая сума ў працэнтных адносінах дзеліцца: 3 прац. на аддзел, 7 прац. дашкольнае выхаваньне, 3 прац. абарону дзяцінства, 77 прац. школы, 10 прац. палітасьвету.

Мазырскі павет, перажыўшы Балахоўшчыну, перажыў у цяжкае становішча. Да савецкай улады ў Мазыры быў адзін толькі прытулак. У працягу першага паўгодзьдзя 1921 года ў горадзе было адчынена 11 дзіцячых хат на 304 дз., 1 дз. плашчадка на 180 дз.; на павеце—3 дз. хаты на 250 дз. 1 дзіцячы сад на 80 дз, і ў мяст. Капаткевічах 1 дз. пляшчадка на 100 дз. Гэтыя дзіцячыя ўстановы ўлаштованы галоўным чынам афярамі балахоўшчыны і бандытызму і патрабуюць адзеньня й абуцьця.

У горадзе школ I ст. 18 на 635 вучняў пры 65 настаўніках, II ст. 1 школа на 280 вучняў пры 14 настаўніках. На павеце—I ст. 348 школ на 16734 вучняў пры 320 настаўніках, II ст. 4 школы на 551 вучняў пры 39 настаўніках.

Было адчынена для ліквідацыі няграматнасьці 66 камплектаў школак на 670 чалавек. З пачаткам палявых работ іствуе ў горадзе 9 школак пры 28 настаўнік. на 331 чал. Маецца школа пры комсомоле з 10 настаўн. на 200 чалавек., 1 школа на 85 чалавек пры фабрыцы „Прыма“.

У горадзе працуе некалькі клюбаў і ёсьць „Настаўніцкая Хата“. У Тураве й Петракове маецца 7 клюбаў са сцэнамі. Бібліятэк на павеце 15 па раёнам, 1 203 хаты-чытальні. Мае быць адбудавана 1 цэнтральная бібліятэка.

Ёсьць дзьве трупы, аркестр, хор, кінематограф і музычная студзія на 40 чалавек.

Школкі па ліквідацыі бязграматнасьці ў горадзе выпусьцілі 30 пісьменных.

Прафэсыянальная асьвета: адчынена школа паліграфічнага мастацтва на 25 чалавек, бухгалтэрскія курсы далі 35 бухгальтэраў, праектуецца адчыніць пры фабрыцы „Прыма“ школу для ліквідацыі прафэсыянальнай бязграматнасьці.

Да акупацыі Мазыра палякамі існавала адбудаваная добра майстэрня школа і ўсё прыладзьдзе гэтай школы было вывезена палякамі. Патрэбна абавязкова вярнуць гэтую вартасьць цераз зьмешаную Расейска-Польскую камісію.

Слуцкі павет у вобласьці дашкольнага выхаваньня мае 3 дзіцячыя хаты на 143 дзіцяці, 3 дзіц. прытулкі на 143 дз. 1 дзіц. плашчадка на 340 дз.

Школ у горадзе II ст. 14 пры 47 настаўніках і I ст 29—пры 71 настаўніку на 3100 вучняў, на павеце школ II ст. і I ст. 284 на 14,000 вучняў. Ёсьць педагагічныя курсы на 40 чалав.

Для майстэрскай асьветы павет распалагае Тэхнікумам і прамыслова-эканамічнай школай.

Ёсьць тры трупы; беларуская, расейская і жыдоўская і зьбіраецца адчыніцца украінская.

Школак па ліквідацыі бязграматнасьці было 115, улетку працавала у горадзе 2 школкі й адна пры камсамоле.

Бібліятэк у горадзе 19, на павеце 29; хат-чытальняў на павеце 257 і у горадзе адна пры вастрозе.

Вось якія культурныя вартасьці зроблены павятовымі аддзеламі Нарасьветы й настаўнікамі Беларусі. Мы на іх затрымаліся падрабней, каб паказаць цыфрамі рэальнае істнаваньне гэтай вартасьці і яшчэ раз падкрэсьліваем, што ўсё гэта збудована проста з

Агэнты Савінкава перад пралетарскім судом.

(Справа 44-х бандытаў і іх укрывацеляў.

На працягу трох дзён 11—13 жніўня ў рэвалюцыйным вайсковым трыбунале Заходняга фронту пры Н... слухалася справа цэлай групы агентаў Савінкава. Абвінавачваемых было 44 чалавекі на чале з шляхцічам Станіславам Ржэвуцкім, другім Станіславам Ржэвуцкім, які забраўся у старшыні сельскага савету ў Навішчыне Глівенскай і дваранамі Саковічам і Сіняковым, з якіх апошні забраўся на пасаду сакратара барысаўскага павятовага ваеннага камісарыяту.

Шайка гэта выявіла з сабе адну з шматлікіх шаек Савінкава і К-о, якія выкінулі лёзунг: „Ахова свабоды і радзімы“ і рабілі свае чыннасьці ў раёне Ігуменскага і Барысаўскага паветаў пад кіраўніцтвам людзей, якія згубілі усякі духоўна-маральны выгляд. Гэтая шайка учыняла зьверскія забойствы мірнага жыхарства, у тым ліку кабет і дзяцей. Гэтак, 14 і 21 ліпеня пры налётах на вёскі Равашчыцкую Слабаду і Шабінку Ігуменскага павету было забіта да 10 чалавек жыдоў, зусім зьнішчана ўся іх маемасьць, так сама была аграбавана маемасьць іншых грамадзян. Банда, якая ўчыняла налёт, мела назву атрада № 6 пад камандай бышага афіцэра Патуха і даходзіла па ліку да 40 чалавек добра ўзброеных. Карыстаючыся спачуваньнем шляхты, яна папаўнялася дэзэртырамі. Злавіць яе было дужа цяжка, бо шляхта падтрымлівала яе, як харчамі, гэтак і у сэнсе разьведкі. Штаб банды хаваўся ў лясох каля шляхецкіх хутароў і ў залежнасьці ад чыннасьці атрадаў па барацьбе з бандытамі пераходзілі з месца на месца, прычым бандыты ад шляхты расходзіліся па дамох, а у лесе заставаліся толькі некалькі чалавек-вартаўнікоў, якія пасьля прыходу чырвоных атрадаў, зноў зьбіраліся ў групы і зноў пачыналі сваю працу.

Шайка адрозьнівалася сваімі зьверствамі сярэднявечча. Гэтак, напрыклад, забіваючы ... кабет і дзяцей, яны катавалі свае ахвяр, выразалі вушы, нос, рукі, ногі, выкалывалі вочы і г. д.

Пры кожным налёце адбываліся забойствы, а часам грабаўніцтвы, прычым усё награбаванае у залежнасьці ад ліку ці вывазілася на фурманках, ці проста занасілася у мяшкох у лес, дзе па тэрыторыяльным парадкам дзялілася паміж усімі удзельнікамі. Так, напрыклад, удзельнік налёту на вёску Шабінку Казюк Ржэвуцкі атрымаў за сваю запраўдную працу падарунак ад начальніка Штабу банды Ката 10 рублёў „царскімі грашамі“ і 10 пушак [illegible].

Тое, што шайку цяжка было злавіць, тлумачыцца тым, што яна мела сваіх дапаможцаў у мясцовых савецкіх установах, якія своечасова паведамлялі ёй пляны чыннасьцяў супроць бандытаў. Так, напрыклад, сакратар барысаўскага павятовага ваеннага камісарыяту Рыгор Сіняков меў сувязь з бандытамі і напярэдадні налёту на вёску Шабінку быў у вёсцы Навішчыне, дзе бачыўся з бандытамі Станіславам і Казюком Ржэвуцкімі і падсобнікамі іх Флёрыкам Саковічам і старшынёй сельскага савету Станіславам Ржэвуцкім, прычым праз іх Сіняков перадаў ліст начальніку штабу бандытаў Кату, у якім выказваў жаданьне уступіць у шайку, абяцаючы даваць яму усе патрэбныя весткі.

Судзебнае следства устанавіла вінаватасьць большасьці асоб, якія былі прададзены суду. Ржэвуцкія набіралі людзей у банду, атрымліваючы праз Саковіча ад Сінякова патрэбныя паведамленьні. Другія прымалі ўдзел у грабаўніцтвах і забойствах, а Шат і Ліс, як дэзэртыры, хаваліся у лесе, два разы пераходзілі у Польшчу і назад і пагражалі забіць старшыню савета Д...лоўскай Асавецкай воласьці, Барысаўскага павету, які вымагаў, каб яны зьявіліся у камісію па барацьбе з дэзэртырствам. У лясу ахавайцаў асвінаўся міліцыянэр Саўчук у тым, што хаваў брата дэзэртыра. Рэвалюцыйны трыбунал прызнаў вінаватымі: Станіслава і Казюка Ржэвуцкіх і Рыгора Дзілінскага у бандыцтве, Рыгора Сінякова у гарачай дапамозе бандытам і здрадзе, Флёрыка і Саковіча і Станіслава Ржэвуцкага у тым, што дапамагалі і хавалі бандытаў, Якуба Верасьневіча у тым, што хаваў бандытаў, Якуба Багінскага у вымушанай дапамозе, Васіля Шата і Антося Ліса у злачынным дэзэртырстве, якое роўна бандыцтву, Сьцяпана Матыка, Антося Дайдука, Данілу Быкава, Людвіга Гараўскага, Станіслава ...товіча і Вінцука Шалу у злачынным дэзэртырстве, Вінцука Ключніка у зносінах з бандытамі, Мірона Гапановіча і Васіля Тамковіча у крадзяжы, Данілу Шалу у хаваньні зброі, Якуба Саўчука у дачы узяткі, Цімафея Савіцкага, Эліаша Гайдука, Міхася Саўчука і Патруся Патуха у злосным дэзэртырстве і пераходзячы да вызначэньня пакараньня, рэвалюцыйны трыбунал прызнаў неабходным Станіслава і Казюка Ржэвуцкіх, Флёрыка Саковіча, Станіслава Ржэвуцкага па бацьку Ігнатовіча, Рыгора Сінякова, Васіля Шата і Антося Ліса прыгаварыць да вышэйшай кары—растрэлу. Рыгора Дзілінскага, які шчыра раскаяўся і пакаяўся у сваіх злачынствах і які выказаў рашучу ўдзельнічаць у барацьбе з бандыцтвам, пазбавіць свабоды з суровай ізаляцыяй на 5 гадоў. Другіх бандытаў, як Гораўскага, Ключніка і Ігнатовіча так сама на 5 гадоў кожнага з суровай ізаляцыяй. Матыка, Гайдука і Быкава на 5 гадоў бяз суровай ізаляцыі, Вінцука Шалу на 3 гады, Тамковіча і Данілу Шалу на паўгода прымусовай працы з асвабаджэньнем з пад стражы. Савіцкага, Саўчука, Патуха і Гайдука ўмоўна на год, Брасьлевіча са ўсёй сям'ёй выслаць у Архангельскую губэрню на 5 гадоў з канфіскацыяй усёй маемасьці. Баганскі і Гапановіч, як непоўных гадоў асобы, ад пакараньня асвабоджаны. 18 чалавек апраўданы. У матывіраваным прыгаворы рэвалюцыйнага трыбуналу па гэтай справе, між іншым, кажацца: „Бандытызм на чале якога стаіць контр-рэвалюцыя ў асобе прадажнага сацыяліста Савінкава, які запраўды выконваецца крымінальнымі злачынцамі ці людзьмі з яскравымі пахіламі к злачынству, пры дапамозе цёмных, несьвядомых грамад які зьяўляўся вялікай шкодай для рэвалюцыі будзе ў поўным сэнсе гэтага слова зьнішчан. Больш менш літасьцівыя крокі барацьбы, якія да гэтага часу ўжываліся Савецкай уладай у адносінах да несьвядомых грамад, так ці іначай маючых адносіны к бандытызму, тлумачыліся кіраўнікамі бандытаў ... чынам, заграмічнымі, як слабасьць Савецкай улады і немагчымасьць змагацца з гэтым злом, пасьля чаго бандыты бралі сабе яшчэ больш нахабна. Нягледзячы на тое, што ўсе больш менш літасьцівыя крокі барацьбы не дасягалі канчатковай мэты, Савецкая ўлада вымушана ужываць бязьлітасныя і рашучыя крокі у адносінах к усім удзельнікам і дапаможцам бандытаў. З цяперашняга часу кожны дапаможца, а тым больш актыўны удзельнік, к якому б класу ён не належыў і не зьвяртаючы увагі, сьвядомы ці несьвядомы, будуць фізычна зьнішчацца. Такім парадкам будуць карацца, як служачыя асобы, якія сьвядома выяўляюць блізкасьць і хаўрусьнасьць у барацьбе з бандытызмам, так і тыя шляхты з буржуазна-мяшчанскага лягеру, якія уздымаюць ці прыхаваюцца буржуазных парадкаў, дапамагаюць пашырацца бандытызму тым самым адурачываюць несьвядомыя грамады. Тыя ... у якіх будуць хоць бы слабыя пачаткі ці прыметы бандыцтва, будуць падлягаць калектыўнай, масавай і маемаснай адказнасьці. Уперш... выпадку—растрэлу, а ў апошнім канфіскацыі усёй маемасьці. ... Наступнае пара жалезнай рукой ... бандытызм будзе зьнішчан. Гэта справа добра прадстаўляла прысутным да якой свабоды ідзе Савінкаў і якімі шляхамі яны вядуць барацьбу.

Агнём і мячом жалезнай мятлой рашучага і бязьлітаснага бандытызм асуджан на поўнае і канчатковае зьнішчэньне яго ўсякага астатку. Няхай гэта ведаюць усе слугі і прыхільнікі Савінкава і запамятаюць адзін раз назаўсёды“.

Бандыты з шайкі Майсеева.

Аддзел рэвалюцыйнага трыбуналу Заходняга фронту № скай дывізіі разгледзеў справу па абвінавачаньню Петранеяў Міхася, Сьцяпана і Ївана ў бандыцтве. Усе яны, знаходзячыся ў радох чырвонай арміі восеньню 1920 году, дэзэртыравалі з часьцей і прышоўшы дамоў паступілі ў банду капітана Майсеева і разам з бандай учынілі налёты на чырвонаармейцаў, якія вазілі фурманкі з млыну, але былі абстраляны й разьбегліся. 29 красавіка Петранеі разам з бандай пад кіраўніцтвам капітана Майсеева учынілі налёт на сям'ю Капапельсана у вёску Бяброва, Глускай воласьці, разграбаваўшы маемасьць, забілі двух чалавек з сям'і. 27-га красавіка бандай, з гарачым удзелам абвінавачваемых, быў учынен напад на трох кавалерыстаў, з якіх двое пасьля аграбленьня былі забіты, а адзін уцёк. З рэчаў забітых за лепшы ўдзел у гэтай крывавай справе Петранею Сьцяпану дасталіся штаны. Банда рабавала па шляхох усіх праяжджаючых. 1-га траўня абвінавачваемыя яшчэ з некаторымі бандамі былі выкрыты сьпячымі, у лесе чырвонымі атрадамі і спрабавалі уцякаць, але на іх сталі страляць, прычым аднаго з бандытаў забілі. 22-га ліпеня у 10 гадзін раніцы Патрэяў Йван спрабаваў уцякаць з дому прымусовай працы, але быў затрыман выстралам. Прызнаўшы усіх траіх вінаватымі у бандыцтве, рэвалюцыйны трыбунал прыгаварыў Патрэяў Йвана, Міхася і Сьцяпана да вышэйшай кары—растрэлу. Прыгавар канчатковы і абскаржанью не належыць.

АБВЕСТКА.

Па пастанове калегіі Надзвычайнай Камісіі прыгавораны да вышэйшай кары—растрэлу:

1) Шараевіч Міхась Міхайлавіч 22 гадоў з грамадзян вёскі Пухавічы, Жыткавіцкай воласьці, Мазырскага павету за дапамогу і армейцам ўдзелу ў бандыцкай шайцы Нейкага Асіа.

2) Кацёл Антось Васілёў 29 гадоў з грам. вёскі Казлы, Скарадзінскай воласьці, Мазырскага павету за ўдзел у бандыцкай шайцы і ўдзел у налётах гэтай шайкі на мястэчка Скароднае.

3) Еўдакімаў Яўген Агафонавіч 35 гадоў, 4) Еўдакімаў Якаў Гаўрылаў 19 гадоў, 5) Еўдакімаў Ахрэм Цімафэяў 63 гадоў, 6) Міхайлап Паўлюк Даніляў 29 гадоў. Усе з грамадзян Качэрыцкай воласьці, Бабруйскага павету за сувязь і перадачу паведамленьняў бандытам і хаваньне награбаванай маемасьці бандытам.

7) Гурскі Фэлікс Каралёў 34 гадоў, з мяшчан Ігуменскага павету, Магільнянскай воласьці, вёскі Судзін, за удзел у бандзе палкоўніка Паўлоўскага.

8) Курсанаў Акупрэй Мікалаеў 27 гадоў міліцыянэр Бабруйскай міліцыі, з грамадзян Бабруйску, за дапамогу бандытам пры налёце апошніх на поезд, выдачу ехаўшых у поезьдзе жыдоў і добраахвотную здачу зброі.

9) Ўрублеўскі Алесь Патруэёў 22 гадоў, 10) Чайкоўскі Феліцыян Вітольдаў 26 гадоў з грамадзян Зембінскай воласьці, Барысаўскага павету за бандытызм, удзел у налётах і ў грабаўніцтве мірных грамадзян.

11) Лячкоўскі Мікола Нічыпараў 28 гадоў, з грамадзян Ігуменскага павету за бандытызм, грабаўніцтва і забойства мірных жыхараў.

12) Бельскі Прахор Арцёмаў 28 гадоў, 13) Смалякоў Сьцяпан Андрэяў 28 гадоў з грамадзян Колжанскай вол., Ігуменскага пав., за ўдзел у бандыцкіх шайках, налётах, грабаўніцтве і забойствах мірных грамадзян.

14) Рубенчык Рубін 24 гадоў, 15) Выгдорчык Якаў 32 гадоў з грамадзян г. Менску (агенты крымінальнага розыску за самачынныя вобыскі грамадзян і прысваеньне назвы супрацоўнікаў Надзвычайнай Камісіі.

16) Сарноўскі Якаў Мікалаеў 29 гадоў, 17) Бобар Сымон Рыгораў 20 гадоў з грамад. Бойкавіскай вол., Мазырскага павету, за бандытызм, грабункі і забойства.

18) Кузьмінаў Патрусь Ахрэмаў 23 гадоў, 19 Казлоў Паўлюк Якубаў 31 г. з жыхараў м. Менску, за налёты, узброеныя напады і грабункі.

20) Барайша Рыгор Якубаў 28 гадоў з грам. Далванова—Слабада Пыршаўйскай вол., Ігуменскага павету. Кіраўнік бандыцкай шайкай, якая займалася раскіданьнем у пагранічнай паласе контр-рэвалюцыйных пракламацыяў і грабункамі.

21) Філіповіч Браніслаў Якаваў 29 г. з грамадзян Дзісенскага павету, Варнянскай воласьці, вёска Хоцькі за ўдзел у бандах, налётах і грабаўніцтвах.

22) Царэнцяў Аляксей Захараў, 29 гадоў, з грам. Самарскай губ., Пугачоўскага павету, Горынскай воласьці, в. Іванаўкі. 23) Лукькоў Якаў Мікалаеў 23 гад. з грамад. Цвярской губ., з гор. Таржка, за удзел у бандыцкай шайцы капітана Зайцава.

24) Іцашкевіч Міхась 21 г., 25) Ураднік Янкель Файвелаў 29 г., 26) Дыхес Айзік Лейбаў 34 г., 27) Грэнц Шая Віктаравіч 28 гадоў, 28) Міндлін Абрам Майсеяў 28 г., 29) Арлоўскі Уладзімір Якімаў 26 г., 30) Чарновіч Абель Барысавіч 21 г., 31) Зенкевіч (ён жа Бэўтрук) Міхась 18 гад., 32) Гантман Мендаль Мордухаў 26 г., 33) Жукаў Аляксей Тодараў 19 г., 34) Мальчыкаў Міхась Адамаў 26 г., 35) Равіаскі Васіль Леанардаў 18 г. і 36) Хесін Гірша Кеналяў 33 гадоў, як элемент непапраўны, злосныя рэцыдывісты, якіх не адзін раз судзілі за крадзяжы (некаторых да сотні разоў), страшылі мірнае жыхарства і тым падрывалі ў вачох яго аўтарытэт улады.

Прыгавор над памянёнымі асобамі выкананы.

Надзвычайная Камісія Беларусі.

нічога, пазаяк вайны ўканец разбурылі усе малое, што існавала тутка.

Пасьля выслуханьня даклада з месц і спрэчак, загадчык Галоўсацвосу сябар Каранеўскі выкажыў і расплумачыў канфэрэнцыі сэнс адзначанай рэформы агульна-абавязковай працоўнай школы.

Масква прыняла 7-мі гадовую агульна-абавязковую школу, замест існаваўшай да гэтага часу 9-ці гадовай.

Вось якія прычыны ляглі за грунт гэтай рэформы.

Дзяржава, уся фэдэрацыя знаходзіцца у дужа цяжкіх эканамічных абставінах. Ёй трэба, як найхутчэй, выйсьці з дрэннага становішча, а дзеля гэтага патрэбна нарыхтаваць кадр прамыслова-земляробных працоўнікаў, якія маглі-б узяцца за адбудаваньне разбураных эканамічных багацьцяў. У такім парадку 9-ці гадовая школа надта каштоўна для дзяржавы. Гэта першая прычына і найгалоўнейшая, якая вымагае рэформу.

Другая прычына—гэта тая, што агульна-абавязковая школа не магла прывіцца з пагляду непадгатаванасьці да яе настаўнікаў, якія апынуліся на пераходзе: настаўнікі пераважна ўжываць старыя мэтады педагогікі, а займацца падшукаваньнем новых мэтадаў яны ці не хацелі, ці не маглі. Вялікая перашкода для школы стаяла у адсутнасьці матэрыяльных сродкаў, якая не давала магчымасьці паставіць школу як і мае быць.

Масква падходзіла к гэтай рэформе вельмі асьцярожна. Спэцыяльная камісія распачала сваю чыннасьць у пачатку студзеня г. г. і падвяла рэзультат сваей працы толькі праз паўгода, у ліпені. Усё было абмеркавана і ўзважана, і нарэшце усяго выдана грунтоўна апрацаванае палажэньне новай школы.

Сямігадовая школа павінна быць абавязковай школай для усяго грамадзянства. Яе праграма дапасована да праграмы быўш. рэальных школ. Гэткая школа не навіна: яна існуе за кардонам, як агульна-абавязковая ў Нямеччыне і Швайцарыі. Рэспубліка не адмаўляецца ад 9-ці гадовай школы, але вымаганьні часу дыктуюць меншую школу.

І у Расейскай Фэдэрацыі ёсьць цікавыя вопыты, якія далі добрыя вынікі: гэта рэформа школы, якая праведзена ў Украінскай С. Рэспубліцы. За тры гады сваей працы Украіна усю сваю увагу зьвярнула на арганізацыю справы з нізоў. Пастанавіўшы мэтай будаваньне 7-мі гадовай школы і шэраг тэхнікумаў, як вышэйшы крок асьветы патрэбнай Украіне, яна на пачатковыя школы кінула усе свае сілы і паставіла справу моцна на ногі.

Пераходзячы к практычнаму выкананьню адзначанага пляну, Маскоўскае палажэньне перш-наперш падлічвае школы, пасьля як яны забясьпечаны з матар'яльнага боку дзеле чаго дзеліць школы на 1) спэцыяльна-абсталёваныя, 2) добра абсталёваныя, 3) так сабе і 4) дрэнна абсталёваныя. Палажэньне так сама дзеліць і настаўнікаў па спэцыяльнасьці, асьвеце, здольнасьці і т. д. Перш-наперш зачыняюцца дзьве вышэйшых клясы такіх школ II ст., якія менш жыцьцёздольныя каля 30 проц. усіх школ; астатнія школы страцяць свае 3 і 4 клясы на працягу першых двох гадоў. Дробных кляс не павінна быць: калі вучняў будзе менш як 15, клясы злучаюцца.

Дзеле далейшае спэцыяльнае асьветы адчыняюцца тэхнікумы лічбай у адносінах да 7-мі гадовых школ, як 2 к 3 м. „Сацвос“ і „Прафобр“ дзеляць школы па сваёй кампэтэнцыі.

Трэба сказаць, што ў гэтай рэформе ёсьць і дрэнная старана (мінус). Падлёткі, якія канчаюць у 15 гадоў школу, як асобы, ня зусім яшчэ сталыя, не заўсягды выберуць правідловы, згодны з іх здольнасьцямі, шлях па спэцыяльнасьці. Тут ужо прыдзецца згаджацца з вымаганьнямі жыцьця—прыстасовывацца. Для падлётка, каторы не пайшоў бы па свайму шляху, выйсьце ёсьць спрасьціць сваю абмылку. На першых курсах тэхнікумаў будуць выкладацца навукі больш агульна-асьветныя: падлётак будзе мець магчымасьць перайсьці на цікавячую яго спэцыяльнасьць.

Агульнае становішча школ на Беларусі горшае, як у Расеі і на Украіне, ад таго, што тут Савецкая Улада існуе з канца 20 і пачатку 21 году. Большасьць старых школ зьмяніла толькі сваю шыльду.

У Менску ўжо прыняты крокі да новае рэформы. У калегіі Наркамасьветы ўхвалена лічыць 7-мі гадовую школу для Беларусі прыемнаю.

Патрэбна моцнасьць у правядзеньні новай рэформы, каб перамагчы скрытную упартасьць педагогаў.

Энга.

(Працяг далей).

Камуністычны Саюз Моладзі Беларусі
Пролетарыі ўсіх краеў злучайцеся!

МАЛАДАЯ АРАТЫ

Выданьне Ц. К. і Менскага Павятова Гарадзкога Камітэту К. С. М. Б.

№ 21. | Аўторак, 23-га ліпеня 1921 г. | № 21.

Галадаючыя сяляне і рабочыя Паволжа чакаюць харчовага падатку. Памятай аб гэтым сялянская моладзь!

Змагайцеся з правакатарамі.

Вёска ў цяперашні час заняла ся зборам харчовага падатку. Адбываецца падлік, робяцца сьпіскі для здачы падатку. Падатак, паўпа, у шмат разоў лягчэй для сялян, чым раскладка. Сяляне, здаўшы харчовы падатак, могуць са сваім хлебам рабіць, што ім падабаецца: могуць прадаваць, абменіваць і г. далей. Ворагі рабочых і сялян жадаюць памінтрэжыць у гэтай справе. Ужо зараз правакатары распаўсюджваюць чуткі ў вёсцы, што савецкая ўлада, сабраўшы харчовы падатак, будзе пасьля браць раскладку. Гэта робяць правакатары, шпіёны, якія жадаюць шкодзіць нашаму будаўніцтву, жадаюць абдурачыць незапраўдымі страхамі сялян, каб тыя не здавалі падатку, падбухторыць сялян супроць савецкай улады, і тагды лёгка будзе зноў адновіць прыгон над сялянамі.

Савет Народных Камісараў Беларусі выдаў добра зразумелую пастанову, што пасьля выканань ня харчовага падатку ніякія зборы адбывацца не будуць.

Усякія незапраўдныя чуткі, якія распаўсюджваюцца на вёсцы, ёсьць правакацыя. З гэтым трэба змагацца.

Трэба цьвёрда памятаць, што харчовы падатак забіраецца для Чырвонай Арміі і для гарадзкіх рабочых, а апошнія ў свой чарод будуць вырабляць неабходныя для сялян рэчы, як краманіну, жалеза, машыны і г. далей.

Калі будзе здадзены харчовы падатак, ніякай ня будзе раскладкі і ніякіх ня будзе больш збораў.

Задача ўсіх ячэек камуністычнага саюзу Моладзі, задача сялянскай моладзі — усюды тлумачыць гэта і папярэджваць усіх, хто будзе сеяць незапраўдныя чуткі, да адпаведнасьці, а так сама дапамагчы ў зборы харчовага падатку.

Міхась Чырвоны.

Моладзь Беларусі—галадуючым.

Памагаем усім

Менскі павятовы і гарадзкі камітэт камуністычнай моладзі мабілізаваў для продажы газэт на карысьць галадуючых 120 чалавек. Сабрана каля 3 мільёнаў рублёў.

Моладзь швэйнай майстэрні Барысаву адлічыла для галадуючых $^1/_{10}$ частку пайка.

Ячэйка прафэсыянальна-тэхнічнай школы мэталістаў у Барысаве адлічае на карысьць галадуючых 2 фунты хлеба.

Саюз моладзі м-ка Зембіна Барысаўскага павету разам з калектывам Н-скага палка наладзіў платны спэктакль на карысьць галадуючых. Сабралі 280.000 рублёў.

Ахвераваньне сялянскай моладзі.

Ратамская ячэйка камуністычнага саюзу моладзі сабрала са сваіх 8 сяброў 3 пуды жыта на карысьць галадуючых. Жыта адвезена ў горад, дзе передалі цэнтральнай камісіі дапамогі галадуючым.

Адгукнуліся.

Сябры Гайна-Слабодзкай ячэйкі камуністычнага саюзу моладзі, Барысаўскага павету ахвяравалі на карысьць галадуючых па 15 фунтаў жыта. Сабралі ўсяго 5 пудоў. Сялянская моладзь адклікнулася на кліч галадуючых.

Усё для галадуючых.

Смалявіцкі валасны камітэт камуністычнага саюзу Моладзі наладзіў на карысьць галадуючых платны спэктакль і ўхвалу ў пастанову адлічыць па 3 фунты хлеба з кожнага пайка.

Дапамога будзе.

Па Менскаму павету ячэйкам камуністычнага саюзу Моладзі надаецца кампанія дапамогі галадуючым губэрням. Сялянская моладзь прыме ў працы гарачы ўдзел.

ПА ВЕСКАХ І МЯСТЭЧКАХ.

Сама прышла.

У Пацейкаўскай валасьці Слуцкага павету адбылася канфэрэнцыя беспартыйнай сялянскай моладзі. Нягледзячы на тое, што многія сельскія Саветы забыліся паведаміць вясковую моладзь, дый вялікай агітацыйнай кампаніі не адбывалася, моладзь акуратна зьявілася на канфэрэнцыю. Прысутнічала ўсяго 90 чалавек. Усе пытаньні разглядаліся тлякова і сур'ёзна, зацікаўліваючы сялянскую моладзь.

Напасьледак задумаліся.

Слуцкі павятовы камітэт камуністычнай партыі задумаўся над працай паміж сялянскай моладзі. Ухвалена пастанова выдзяліць з валасных ячэек таварыша спэцыяльна для працы сярод моладзі. Гэты крок трэба вітаць.

Даўно б так зрабілі!

Сваімі сіламі.

Ячэйка Камуністычнага Саюзу Моладзі Старо-Барысаўскай сельска-гаспадарчай школы ўхваліла пастанову наладзіць спэктакль у садзе савецкай гаспадаркі. Дзьве восьбы і няма сцэны. Зараз жа зрабілі суботнік, сказалі сцэну, прывезьлі зеляніны, размалявалі і гатова. Сабралася шмат моладзі і дарослых з прымежных вёсак. Трэба было выкарыстаць час. Сябрамі саюзу было прачытана некалькі лекцый ў аб зямельнай палітыцы і г. д.. Пасьля адбыўся спэктакль.

Так вясёлі[illegible] моладзь.

Што патрэбна моладзі.

Земліцкая ячэйка Камуністычнага саюзу Моладзі Барысаўскага павету абсталявала разам з сакратарыятам прафэсыянальных саюзаў „Клюб Працы". Пры клюбе адчыняецца школа граматы, бібліятэка, палітычная школа і розныя гурткі. Моладзь знойдзе там і веду і адпачынак.

Першая спроба.

Па Барысаўскаму павету адбываюцца канфэрэнцыі валасных ячэек.

Гэта першая спроба саюзных канфэрэнцыяў на павеце.

Новыя ячэйкі.

Па Менскаму павету ўтвораны восем новыя ячэйкі сялянскай моладзі: у вёсцы Заваблук, Ляхаўшчыне і Хацевічах.

Моладзь вёскі ўзялася за працу.

Што піша сялянская моладзь?

У Старым Сяле Менскага павету існуе Саюз Моладзі. Выбран сакратар. Усё добра, але сакратар не зьявіўся. Прышлі газэты „Чырвоная зьмена" і г. далей, але іх нікаму атрымаць, бо яны выпісаны на імя сакратара. Прыходзе моладзь з прымежных вёсак за газэтамі, а газэт няма. Усё гэта робіцца з той прычыны, што сакратар сьпіць у сваёй вёсцы, а пра саюз забыўся. Так ня можна! Трэба сакратара зварушыць.

Загадчык бібліятэкі.

За навуку.

Гарачы час лета прайшоў.

Сялянская моладзь, пасьля цяжкай працы на палёх, зможа адпачнуць. Але цяпер не пара адпачываць.

Скончыўшы адну працу, трэба ўзяцца за другую. Сялянская моладзь павінна шчыра і моцна ўзяцца за навуку.

Наша вёска яшчэ ў цемры і самую лепшую пакаленьню яе частку складае моладзь.

На ёй ляжыць заданьне асьвяціць вёску, даць туды сьвятла, навучыць несьвядомую частку думаць па новаму.

А для гэтага моладзь вёскі мусіць быць сама сьвядомай і несьці асьвету.

Развівіцца ж і асьвятліць сялянская моладзь пры жаданьні зможа дасягнуць. Прыйдзе зіма з доўгімі вечарамі, зіма, калі вясковая моладзь свабодна ад працы.

І гэту зіму яна павінна скарыстаць.

Вучэньне ў школе, чытаньне на вечарох і самаразьвіцьцё—павінны заняць увесь час моладзі. Каб моладзі было дзе зьбірацца, чытаць і пагаварыць, трэба засноваць клюб, пад які павінна знайсьці лепшая хата. Трэба моладзі дагледзець, каб добра была абсталёвана Хата Чытальня.

Калі моладзь мала кніжак, няхай зьвернецца ў горад, у ячэйку К. С. М. і яна атрымае патрэбныя кніжкі.

Моладзі вёскі трэба наперад падумаць, чаго ёй не хапае для зімовай працы, ёй трэба быць нарыхтаванай і, тады час ня згіне марна.

Няхай памятуе сялянская моладзь, што ёй трэба вучыцца і для сябе і для другіх. Бо ніхто так добра ня ведае сваю родную дзеравеньку, як сялянская моладзь.

І хто ж, як не яна павінна аддаць усю сваю моц на барацьбу з цемрай і несьвядомасьцю.

Сялянская моладзь павінна ажывіць і абнавіць вёску, павінна падгатаваць сьвежыя творчыя сілы працоўнага сялянства.

Ведай жа сялянская моладзь: вялікія заданьні і абавязкі ўскладае на цябе гісторыя.

Каб іх споўніць, зараз жа вазьміся за навуку не прапусьці зімы!

Вясковая.

ЯК МЫ ПРАЦУЕМ.

Дапаможам сабраць харчовы падатак.

Барысаўскі павятова-гарадзкі камітэт камуністычнага саюзу моладзі мабілізаваў для збору харчовага падатку 10 сваіх сяброў. Таварышы разьехаліся па валасьцёх дзеля дапамогі ў працы па збору харчовага падатку.

Даўно пара.

Па Менску пачат падлік прапоўнай моладзі адпачасова з медыцынскім аглядам яе.

Трэба правесьці.

На агульным сходзе Менскай арганізацыі Камуністычнага Саюзу Моладзі ўхвалена пастанова правесьці агульную супроць халерную прывіўку.

Абавязкова патрэбна гэта зрабіць.

Экзамен, але не страшны.

У Менскай арганізацыі камуністычнага саюзу моладзі адбываецца падлік сяброў саюзу з палітычнай пісьменнасьцю. Падлік адбываецца па ячэйках. Пасьля падліку сябры саюзу будуць разьмеркаваны па ведамых школах і гуртках.

Запрацавалі.

У Бабруйску адкрыўся літаратурны гурток, як жыдоўскі, гэтак і расейскі. Адбылася перарэгістрацыя сяброў. Прачытана лекцыя аб літаратуры. Чытаюцца літаратурныя творы.

За тыдзень

З Бабруйску атрымана зводка працы ў клюбе за тыдзень.

Нядзеля 7 га жніўня: сход сяброў клюбу. Выбрана новае праўленьне.

Панядзелак. Дзень ячэек. Сходы ва ўсіх ячэйках адбыліся.

Серада. Агульны сход Камуністычнага Саюзу Моладзі.

Чацьвер. Заняткі ў жыдоўскім і расейскім літаратурным гуртку. Іншыя дні гутаркі і лекцыі.

Не замешала б іншым арганізацыям прысылаць зводкі за тыдзёвы тэрмін працы ў клюбе і саюзе.

Загатовілі дровы.

Менскі камуністычны саюз моладзі наладзіў нядзельнік для самазагатоўкі дроў на зіму для клюбу. Працавала 120 чалавек. Загатоўлена 4 кубы дроў, якія падвезены да вузкакалейнай чыгункі.

Прывітаньне з глушы

Доўга прышлося нам чакаць, пакуль мы атрымалі газэту Саюзу Моладзі „Чырвоную Зьмену".

Але затое цяпер кожны сьвядомы падростак добра зразумее, якую значнасьць мае для моладзі гэта газэта у якой можна будзе выказаць свае думкі і атрымаць адказы на тыя пытаньні, якія цябе мучаюць. Цераз газэту можна будзе пачуць, што робіць моладзь для карысьці Рэспублікі, як яна разьвіваецца і будуе сваё жыцьцё.

Дзякуем рэдакцыі за дарагую для моладзі газэту і жадаем у будучым энэргічнай і карыснай працы.

Б. Р.

6-я Савецкая друкарня (Інвалідаў) | Дзяржаўнае Выдавецтва Беларусі | Менск, Р. В. Ц.

Прэзідэнцкая бібліятэка Рэспублікі Беларусь